

Om Forholdet mellem Betaling og Afsoning af Bøder før og efter Lov 1. April 1905.

Det maa siges at høre til Sjældenhederne, at man ved Tal kan udtrykke Virkningen af en ny Lov, saaledes som man kan det med Hensyn til § 14 i den midlertidige Straffelov af 1. April 1905. I hvilken Retning Loven maatte virke, var der ved dens Ikrafttræden næppe nogen Tvivl om; idet den afskaffede den kortvarige Afsoning af Bøder med Fængsel paa Vand og Brød og i Stedet satte den meget mere langvarige Afsoning paa simpelt Fængsel, var det at vente, at langt flere Bøder vilde blive betalt, og at langt færre vilde melde sig til Afsoning, end før var sket. Men at man allerede efter noget over et Aars Forløb ved Tal kunde konstatere, at disse Forventninger vare opfyldte, det maa, som sagt, betegnes som noget af en Sjældenhed.

Om en stor Part af dem, der faar Bøder, kan det vel siges, at de ere ude af Stand til at betale en Bøde, hvor stor eller hvor lille den end er, og for disse betyder det at faa en Bøde, derfor altid det samme: et kortere eller længere Ophold paa Vestre Fængsel. — Om en forholdsvis mindre Portion gælder det, at de ifølge hele deres økonomiske og sociale Stilling i alle Tilfælde vil betale; det er jo dog ikke enhver, der bryder sig om, at det skal hedde i hans Kreds, at han har siddet i Brummen, selv om Aarsagen var en saa forholdsvis uskyldig som at have kørt

paa Cycle uden Lygte og selv om Afsoneren vilde erhverve sig et overmaade pikant Konversationsemne til Vinterens Baller. — Men for de allerfleste stiller Forholdet sig som et Valg eller snarere som et simpelt Regnestykke: tjener jeg mest ved at blive i mit Arbejde og med lidt Henstand faa Bøden afbetalt, eller staar jeg mig bedre ved at faa den ud af Verden med et Par Dages Fængselsophold? At dette Regnestykke, dette kategoriske: Pengene eller Livet, i langt flere Tilfælde end tidligere vil falde ud til Betaling, siger sig selv, naar man betænker, hvor betydelig en Stigning i Afsoningstiden, den nye Lov har medført.

For de mindre Bøder, indtil 12 Kroner, er Tidsforholdet ganske vist det samme nu som før, idet Afsoningen kun varer 2 Dage paa simpelt Fængsel. Men her begynder den nye Afsoningsskala allerede at stige, saaledes at man, medens der tidligere kun medgik 2 Dage til Afsoning af Bøder lige til 70 Kroner, nu allerede ved 20 Kroner er oppe paa 5 Dage, ved 40 Kroner paa 10 og ved 70 paa 15 Dage. Bøder fra 70 til 110 Kroner afsonedes tidligere med 3 Dages Fængsel, medens der nu medgaar fra 15 til 20 Dage; ved Bøder paa 200 Kroner er Forholdet mellem før og nu som 5 til 30, altsaa 6 Gange saa lang Tid nu som tidligere o. s. v.

Man tænke sig nu, at en Arbejdsmand, der tjener 4 Kroner om Dagen, faar en Bøde paa 20 Kroner. Under den tidligere Afsoningsmaade kunde han afsone den paa 2 Dage, hvortil svarer en Arbejdsfortjeneste paa 8 Kroner; nu bruger han nøjagtig det samme Antal Dage, nemlig 5, til Afsoningen, som til at indtjene de 20 Kroner ved at blive i sit Arbejde. Følgelig staar han sig nu absolut bedre ved at gøre Udvej for Pengene, fremfor at afsone og maaske samtidig miste et godt fast Arbejde.

Det kan efter det anførte ikke undre, at der har fundet en endog temmelig betydelig Nedgang Sted i Tallet paa afsonede Bøder.

I Beretningen om Københavns Politi for 1906 findes den hosfølgende Oversigt, hvoraf det antydede Forhold frem-

De faldne Bøder	Forgæves eftersøgte eller af andre Grunde udgaaede						Betalte						Afsøgnede						Ialt		
	1904		1906		1904		1906		1904		1906		1904		1906		1904	1906	1906		
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal		
Under 4 Kr.	15	0,55	13	0,62	2677	98,75	2073	98,71	19	0,50	14	0,67	2711	2100							
å 4 Kr.	25	0,93	14	1,02	2604	96,55	1320	96,35	68	2,32	36	2,63	2697	1370							
å 5 Kr.	9	2,05	15	2,38	400	90,91	590	93,65	31	7,04	25	3,97	440	630							
5-10 Kr. incl.	147	2,66	87	1,89	2794	50,57	3735	81,11	2584	46,77	783	17,00	5525	4605							
10-15 - -	96	4,34	76	3,97	880	44,33	986	39,54	1007	50,78	1413	57,03	1983	2475							
15-20 - -	57	3,63	93	5,14	587	37,30	988	51,59	926	58,08	729	40,27	1570	1810							
20-25 - -	14	4,06	35	5,56	102	36,17	356	56,60	166	58,87	238	37,84	282	629							
25-30 - -	13	3,69	25	7,19	62	17,62	176	50,57	277	78,69	147	42,24	352	348							
30-40 - -	36	6,22	41	6,88	105	18,17	275	46,14	437	75,61	280	46,88	578	596							
40-50 - -	•	•	11	7,01	41	41,11	81	51,59	58	58,10	65	41,40	99	157							
50-75 - -	2	1,20	11	8,03	3	1,79	39	28,47	162	97,01	87	63,50	167	137							
75-100 - -	4	2,11	11	4,82	35	18,42	76	33,33	151	79,47	141	61,84	190	228							
100-150 - -	•	•	•	•	6	19,05	10	47,62	25	80,65	11	52,88	31	21							
150-200 - -	3	3,41	2	6,06	10	11,36	10	30,31	75	85,23	21	63,63	88	33							
Over 200 Kr.	3	5,36	•	•	5	8,93	9	60,00	48	85,71	6	40,00	56	15							
Ialt	424	2,53	434	2,88	10,311	61,40	10,724	70,77	6034	35,98	3996	26,37	16,769	15,154							

gaar. Den foretagne Optælling omfatter alle de Bøder, der ere faldne ved Kriminal- og Politiretten i Aarene 1904 og 1906, saavel ved den offentlige Politiret som ved Kriminalkamrene og saavel idømte som vedtagne Bøder. At man har valgt Aarene 1904 og 1906 er begrundet i, at de ere henholdsvis det sidste og det første Aar, hvori den gamle og den nye Afsoningsmaade har virket rent.

Ved Sammenligningen mellem de to Aar kan man ganske se bort fra de Bøder, som ere udgaaede paa Grund af forgæves Eftersøgning, Eftergivelse o. l.; de udgøre i begge Aar noget over 2 % af alle de faldne Bøder.

Med Hensyn til Forholdet mellem Betaling og Afsoning viser det sig da, at af 16,769 Bøder i 1904 afsonedes 6,034 eller 35,98 % mod 3,996 af 15,154 eller 26,37 % i 1906. Omvendt er der en Stigning af betalte Bøder fra 61,49 % til 70,77 %. Eller med andre Ord, Virkningen af Lovens § 14 kan udtrykkes saaledes, at der nu afsones næsten 10 % færre og betales næsten 10 % flere Bøder end tidligere.

Spørger man nu videre, hvilke Bøder det er, inddelte i Klasser efter Størrelsen, der fortrinsvis betales og hvilke der afsones, samt om mulig den nye Lov har haft nogen Indflydelse paa dette Forhold, saa giver den meddelte Oversigt ogsaa et Svar herpaa.

Man kan imidlertid ikke her nøjes med at sammenligne Procenttallene for de to Aar indenfor de enkelte Grupper i Oversigten. Thi dels er Antallet af de i hver Gruppe opførte Bøder ved den stærke Detaillering ofte blevet for lille, til at man tør slutte noget bestemt af dem, hvad der navnlig gælder for de større Bøders Vedkommende, og dels frembyder Oversigten indenfor en enkelt Gruppe et af den Slags tilsyneladende uforklarlige Resultater, som afløkker Dilettanten profane Bemærkninger om den statistiske Videnskab. Skønt det nemlig gælder for alle Bøder indtil 12 Kroner, at Afsoningstiden nu som før var to Dage, viser Gruppen 5—10 Kroner, hvori bl. a.

indeholdes de saa hyppige 10-Kroners Bøder, at der er betalt 30 % flere i 1906 end i 1904. Da Afsoningstiden, som sagt, er den samme, bliver det vanskeligt at finde nogen Grund til dette Forhold — medmindre det da skulde være den, at der i den almindelige Bevidsthed har dæmret noget om, at det nu i det hele taget var blevet en langvarig Historie at afsone en Bøde, og at det derfor under alle Omstændigheder gjaldt om at faa Pengene skrabet sammen og Bøden betalt. Forklaringen er slet ikke saa usandsynlig, naar man véd, hvor stort Gny der har staaet af denne Lov og hvor meget Støv der er hvirvlet op om den — f. Eks. Lovens § 4, 1. Stk. — i »interesserede« Kredse.

Deler man inidlertid Bøderne, som naturligt er, i de smaa Bøder paa 5 Kroner og derunder, i store Bøder over 50 Kroner og »den mellemste Slags« mellem 5 og 50 Kroner, kommer man til det Resultat, som vises paa hosstaaende Skema. Fra de forgæves eftersøgte kan man stadig se bort.

De faldne Bøder	Forgæves eftersøgte m. m.		Betalte		Afsonede	
	1904	1906	1904	1906	1904	1906
Indtil 5 Kr. incl.	0,84 %	1,02 %	97,11 %	97,15 %	2,02 %	1,83 %
5—50 Kr.	3,49 %	3,46 %	44,00 %	62,12 %	52,51 %	34,42 %
Over 50 Kr.	2,26 %	5,25 %	11,99 %	33,18 %	86,05 %	61,29 %

For Smaabødernes Vedkommende kan det da siges, at Tendensen langt overvejende gaar i Retning af Betaling, og at den nye Lov, da Afsoningstiden er den samme, ikke

har medført nogen Forandring heri (97,14 % i 1904 og 97,15 % i 1906).

Med Hensyn til de store Bøder gælder det omvendt, at langt de fleste afsones, men de forandrede Afsoningsregler synes dog at have medført en Nedgang i Afsoningerne. Efter Skemaet er denne ikke mindre end 25 %, men da Tallene her ere forholdsvis smaa, tør man neppe betragte dette Resultat som ganske sikkert. Paa Forhaand skulde det synes, som om det altid vilde blive det overvejende almindelige, at de større Bøder afsonedes, fordi Hovedparten af Restanter alligevel ikke kan skaffe saa store Beløb.

Er dette sidste rigtigt, bliver det indenfor den mellemste Gruppe af Bøder, at Loven af 1905 faar sit egentlige forum. I ethvert Tilfælde vise Tallene her aldeles sikkert den ingenlunde ubetydelige Stigning af betalte Bøder og samtidig Nedgang i de afsonede paa 18 %.

G. Brøchner Mortensen.